

საქართველოს გაერთიანებული სახელმწიფოს და სოფლის მეურნეობის მინისტრი

ბრძანება N 2-152

13/03/2018

ქ. თბილისი

შპს „ენერგოტრანსი“-ს მიერ დუშეთის მუნიციპალიტეტში, ქსანი-სტეფანწმინდას 500 კვ-იანი ძაბვის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტში შეტანილ ცვლილებაზე გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის შესახებ

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების მიზნით სსიპ „ტექნიკური და სამშენებლო ზედამხედველობის სააგენტო“-ს მიერ წარმოდგენილია დუშეთის მუნიციპალიტეტში შპს „ენერგოტრანსი“-ს ქსანი-სტეფანწმინდას 500 კვ-იანი ძაბვის ელექტროგადამცემი ხაზის (შემდგომში „ეგხ“) მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტში შეტანილი ცვლილებების (12,6 კმ-იანი მონაკვეთის მშენებლობა) გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციით დგინდება შემდეგი:

500 კვ ძაბვის ეგხ-ს „ქსანი სტეფანწმინდა“-ს 95 კმ-იანი მონაკვეთის მშენებლობის და ექსპლუატაციის პროექტს ახორციელებს შპს „ენერგოტრანსი“. აღნიშნულ პროექტზე საქართველო გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს მიერ 2016 წელს გაცემული იყო ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა (N27, 24.05.2016 წ.) და შესაბამისი მშენებლობის ნებართვა, რომელთა საფუძველზე დაწყებულია სამშენებლო სამუშაოები. მშენებლობის პროცესში დუშეთის მუნიციპალიტეტის რამდენიმე დასახლებული პუნქტის (სოფ. წინამხარი, სოფ. ბიბილიანი) მოსახლეობამ გამოთქვა უკმაყოფილება ეგხ-ის საცხოვრებელ ზონებთან სიახლოვესთან დაკავშირებით. აღნიშნულთან დაკავშირებით, კომპანიის მიერ მიღებული იქნა გადაწყვეტილება ეგხ-ის საპროექტო დერეფნის შეცვლის თაობაზე, კერძოდ: საპროექტო დერეფანი ითვალისწინებს თავდაპირველი პროექტით განსაზღვრული დერეფნის 134 და 162 საყრდენებს შორის მოქცეული მონაკვეთის შეცვლას ახალი დერეფნით, რომელიც მნიშვნელოვანი მანძილით (ყველაზე ახლოს საცხოვრებელი სახლი იქნება 150-160 მ-ში) იქნება დაცილებული საცხოვრებელი ზონებიდან. საპროექტო ცვლილებით გათვალისწინებული მონაკვეთის სიგრძე შეადგენს 12.6 კმ-ს.

ცვლილების პროექტი იწყება სოფ. წინამხრიდან და ძირითადი პროექტის დერეფანს უერთდება სოფ. ხამუშასთან. საპროექტო გადაწყვეტილების მიხედვით ამ მონაკვეთზე უნდა დამონტაჟდეს 34 ერთეული საყრდენი ანძა.

საპროექტო ეგხ-ის ტექნიკური მახასიათებლები, ძირითადი პროექტით განსაზღვრული პარამეტრების იდენტურია.

ეგხ-ის ალტერნატიული მონაკვეთის მშენებლობის პროცესში სამშენებლო მასალების ტრანსპორტირებისათვის საჭიროა ასევე ახალი, ანძებთან მისასვლელი გზების მოწყობა. საპროექტო გზების საერთო სიგრძე იქნება 15,413 კმ.

ეგხ-ს ცვლილების სამშენებლო სამუშაოების შესრულება მოხდება, ძირითადი პროექტისათვის შექმნილი სამშენებლო ინფრასტრუქტურის გამოყენებით, კერძოდ: სოფ. მენესოს მიმდებარე ტერიტორიაზე არსებული სამშენებლო ბაზიდან.

გზმ-ს ანგარიშში მოცემულია ინფორმაცია დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების რაიონის გარემოს ფონური მდგომარეობის შესახებ. მასალები მომზადებულია არსებული ლიტერატურული წყაროების და სხვა კვლევის შედეგების საფუძველზე. ანგარიშში აღწერილია საქმიანობის განხორციელების პროცესში, გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ზემოქმედების წყაროები და სახეები, მოცემულია მათი თვისობრივი და რაოდენობრივი დახასიათება და განსაზღვრულია ნეგატიური ზემოქმედების თავიდან აცილების გზები.

ატმოსფერულ ჰაერთან დაკავშირებით გზმ-ს ანგარიშში განხილულია უშუალოდ სამშენებლო ტერიტორიაზე სამუშაოების წარმოებისას წარმოქმნილი ემისიების გავრცელება ატმოსფერულ ჰაერში, რომელიც ძირითადად გამოწვეული იქნება, მიწის სამუშაოებისას, გრუნტის გზებზე მანქანა დანადგარების გადაადგილებისას, შედუღების სამუშაოებიდან და სხვა სამუშაოების წარმართვისას. აღნიშნულის გათვალისწინებით მითითებულია, რომ ადგილი არ იქნება ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის კანონმდებლობით გათვალისწინებულ ნორმებზე გადაჭარბებას, თუმცა წარმოდგენილია შემარბილებელი ღონისძიებები, რომელთა შესრულების შემდგომ უარყოფითი ზემოქმედება მინიმუმამდე იქნება დაყვანილი.

ხმაურის გავრცელებით გამოწვეული ზემოქმედება, მშენებლობის ეტაპზე შეფასებულია როგორც დაბალი, ხოლო დაგეგმილი შემარბილებელი ღონისძიებების გათვალისწინებით კი ძალიან დაბალი. შემარბილებელი ღონისძიებებიდან აღსანიშნავია: ხმაურიანი სამუშაოების პერიოდის განსაზღვრა, ეკოლოგიური (მაგ. ცხოველთა გამრავლების სეზონი) და სოციალური (კვირა და სადღესასწაულო დღეები) საკითხების გათვალისწინებით; ხმაურიანი სამუშაოების წარმოების დაწყებამდე მიმდებარედ არსებული მოსახლეობის გაფრთხილება და შესაბამისი ახსნა-განმარტებების მიცემა (საჭიროების შემთხვევაში); გენერატორების და სხვა ხმაურიანი დანადგარ-მექანიზმების განლაგება მგრძობიარე რეცეპტორებისგან (საცხოვრებელი სახლები) მოშორებით; საჭიროებისამებრ, პერსონალის უზრუნველყოფა დაცვის საშუალებებით (ყურსაცმები) და სხვა.

ეგხ-ს ნორმალურ რეჟიმში ექსპლუატაცია ხმაურის გავრცელებასთან დაკავშირებული არ იქნება.

გზმ-ს ანგარიშში, ელექტრომაგნიტური ველების გავრცელების კუთხით განხილული ინფორმაციის მიხედვით მოცემულია დასკვნა, რომ საპროექტო ეგხ-ს საცხოვრებელი სახლებიდან დაცილების მანძილები აკმაყოფილებს როგორც საერთაშორისო ნორმებს ასევე საქართველოში მიღებულ პრაქტიკას (პროექტის ცვლილების 12,6 კმ-იან მონაკვეთში ყველაზე ახლოს ეგხ ადამიანის საცხოვრებელთან გაივლის სოფ. ბახანთან 150-160 მ-ში. სოფ. წინამხართან - 350 მ-ით და სოფ. დიხჩოსთან - 500 მ-ით. სხვა შემთხვევებში მანძილი გაცილებით მეტია). შესაბამისად, ელექტრომაგნიტური ველების გავრცელებით ადგილობრივ მოსახლეობაზე ნეგატიური ზემოქმედება მოსალოდნელი არ არის და ამ მხრივ რაიმე შემარბილებელი ღონისძიებების გატარების აუცილებლობა არ არსებობს.

საპროექტო ეგხ-ს დერეფნებში გზმ-ს მიხედვით საშიში გეოდინამიკური პროცესებიდან განსაკუთრებით საყურადღებოა ღვარცოფები, ზვავები და ეროზიული პროცესები. შემარბილებელი ღონისძიებებიდან აღსანიშნავია: გზის ვაკისებისთვის მოეწყობა დამცავი ნაგებობები; დროებითი გზების გაყვანასთან დაკავშირებული ეროზიული და მეწყრული პროცესების განვითარების პრევენციის მიზნით გზის ვაკისის გასწვრივ მოეწყობა თხრილები ატმოსფერული წყლების არინებისათვის; სამშენებლო სამუშაოების დამთავრების შემდეგ ჩატარდება დროებითი გზების დერეფნების და ანძების განთავსების ადგილების რეკულტივაციის სამუშაოები, რაც უნდა ითვალისწინებს ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის შეტანას და მრავალწლიანი ბალახების დათესვას; ეგხ-ის სამშენებლო სამუშაოების მიმდინარეობის პროცესში და შემდგომ ექსპლუატაციის

ფაზაზე განხორციელდება მეწყრული და ეროზიული პროცესების მონიტორინგი და საჭიროების შემთხვევაში გარატდება შესაბამისი ღონისძიებები.

ზვავსაშიშ უბნებში ანძებისთვის მოეწყობა სოლისებური ზვავგამჭრელი კონსტრუქცია. პროექტის მიხედვით, ელექტრო გადამცემი ხაზის სამშენებლო სამშაობის დაწყებამდე დაგეგმილია სამშენებლო დერეფნის მომზადება, რაც სხვა სამუშაოებთან ერთად ითვალისწინებს ეგხ-ის გასხვისების ზოლის ხე მცენარეებისაგან გასუფთავებას. საპროექტო ეგხ-ს მონაკვეთის სამშენებლო მონაკვეთის ხე-მცენარეებისგან გასასუფთავებელი ზოლი არ აღემატება 50 მ-ს. საპროექტო დერეფანში არსებული მცენარეული საფარის სახეობრივი და რაოდენობრივი კვლევის შედეგების მიხედვით მოჭრას დაექვემდებარება სხვადასხვა სახეობის 15 521 ძირი ხე. მოცემული ინფორმაციის მხედვით, საპროექტო დერეფანში საქართველოს წითელ ნუსხაში შეტანილი სახეობების (კაკლი (*Juglans regia*) და უთხოვრი (*Taxus baccata*)) გარემოდან ამოღება მოსალოდნელი არ არის. უკიდურეს შემთხვევაში, თუ მაინც საჭირო გახდება ამ სახეობების ამოღება, დაგეგმილია მათი მიმდებარე ტერიტორიებზე გადარგვა (აღსანიშნავია, რომ შპს „ენერგოტრანსი“-ს სსიპ „ეროვნული სატყეო სააგენტო“-დან მიღებული აქვს, საპროექტო დერეფანში ტყის სპეციალური ჭრის ნებართვა.).

ფაუნაზე მოსალოდნელი ზემოქმედებებიდან აღსანიშნავია ფრინველებზე ზემოქმედება. ფრინველთა ბიომრავალფეროვნების თვალსაზრისით მაღალი სენსიტიურობით გამოირჩევა საპროექტო დერეფნის ორი მონაკვეთი, კერძოდ: მდ. არაგვის და მდ. შავი არაგვის გადაკვეთების წერტილები. ფრინველთა შემთხვევითი შეჯახების რისკების შესამცირებლად ეგხ-ს სენსიტიურ მონაკვეთებში მოხდება სადენების მარკირება. დაგეგმილია ფრინველებზე დაკვირვებების წარმოება. საჭიროების შემთხვევაში განხორციელდება შესაბამისი პრევენციული ღონისძიებები.

საპროექტო ეგხ დიდი მანძილითაა დშორებული დაცული ტერიტორიებისგან, ამიტომ უარყოფითი ზემოქმედება მოსალოდნელი არ არის.

საპროექტო ცვლილებით გათვალისწინებული მონაკვეთის საპროექტო დერეფანში კულტურული მემკვიდრეობის ხილული ძეგლები არ არის, შესაბამისად ზემოქმედება არაა მოსალოდნელი.

ეგხ-ის და მისასვლელი გზების გავლენის ზონებში საცხოვრებელი სახლები და დამხმარე სათავსები, ასევე კომერციული ობიექტები განლაგებული არ არის. შესაბამისად ფიზიკური განსახლების რისკი არ არსებობს და ადგილი ექნება მხოლოდ ეკონომიკურ განსახლებას (სახნავ-სათესი ან/და საძოვრების მიწები). რომლისთვისაც მომზადდება განსახლების სამოქმედო გეგმა. წინასწარი კვლევის შედეგების მიხედვით, გავლენის ზონაში მოქცეული მიწის ნაკვეთები სასოფლო-სამეურნეო კულტურების მოსაყვანად არ გამოიყენება. მათი გამოყენება ხდება სათიბ-საძოვრებად და მრავალწლიანი კულტურული მცენარეების გაშენებისათვის.

გზმ-ს ანგარიშს თან ერთვის: მშენებლობის და ოპერირების პროცესში მოსალოდნელი ზემოქმედებების შემარბილებელი ღონისძიებები; გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმები; ეგხ-ს მშენებლობის და ექსპლუატაციის პროცესში მოსალოდნელი ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმა.

გზმ-ს ანგარიში განიხილა შესაბამისი დარგის ექსპერტებმა, გარემოსდაცვითი შეფასების სხვადასხვა მიმართულებით (ბიომრავალფეროვნების, გეოლოგიის, ჰიდროლოგიის და დაბინძურების). ექსპერტთა დასკვნების შეჯერებისა და წარმოდგენილი დოკუმენტაციის შეფასების, ასევე გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის 48-ე მუხლის პირველი ნაწილის საფუძველზე

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ:

1. დამტკიცდეს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება №15; 09.03.2018წ და მიენიჭოს საქმიანობის განხორციელების უფლება შპს „ენერგოტრანსი“-ს ქსანი-სტეფანწმინდას 500 კვ-იანი ძაბვის ელექტროგადამცემი ხაზის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტში შეტანილი ცვლილებების (12,6 კმ-იანი მონაკვეთი) გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშიზე;
2. ბრძანების პირველი პუნქტით გათვალისწინებული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება გაიცემა განუსაზღვრელი ვადით;
3. შპს „ენერგოტრანსი“-მ საქმიანობა განახორციელოს გადაწყვეტილებით (№15; 09.03.2018) გათვალისწინებული შემდეგი პირობების დაცვით:
  - 3.1 საქმიანობის განხორციელება უზრუნველყოს წარმოდგენილი გზშ-ს ანგარიშის, გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი ტექნოლოგიური სქემის, გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებების, გარემოსდაცვითი მონიტორინგის და ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმების შესაბამისად;
  - 3.2 გზშ-ს ანგარიშში მითითებული ყველა შემარბილებელი ღონისძიებების, რეკომენდაციების, ვალდებულებების შესრულების და მონიტორინგის განხორციელების ვალდებულება ეკისრება საქმიანობის განმახორციელებელს;
  - 3.3 ვინაიდან, საპროექტო უბანი მდებარეობს ფრინველთა სეზონური მიგრაციის დერეფანში და აღნიშნულ ტერიტორიაზე გავრცელებულია ფრინველთა სხვადასხვა, მათ შორის ეროვნულ და საერთაშორისო დონეზე დაცული სახეობები, საჭიროდ მიმაჩნია, სადენების მარკირება განხორციელდეს სრულ საპროექტო ტერიტორიაზე. ასევე, მშენებლობის დაწყებამდე ჩატარდეს კვლევა, პროექტის გავლენის ტერიტორიაზე ფრინველთა ბუდეების აღრიცხვის მიზნით. კვლევის შედეგებზე დაყრდნობით, საჭიროების შემთხვევაში, შემოთავაზებულ იქნას ზემოქმედების თავიდან აცილების, შერბილების და/ან საკომპენსაციო ქმედებები. მშენებლობის დაწყებამდე, კვლევის მასალები სათანადო რეკომენდაციებითა და დასკვნებით წარმოდგენილ იქნას საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში (შემდგომში სამინისტრო) შესათანხმებლად
  - 3.4 მშენებლობის დაწყებამდე, სამინისტროში წარმოადგინოს ჭრას დაქვემდებარებულ მცენარეთა ნუსხის ქართული და სამეცნიერო (ლათინური) დასახელებები;
  - 3.5 მშენებლობის დაწყებამდე, სამინისტროში წარმოდგენილ იქნას ინფორმაცია ეგზ-ს მდინარეების გადაკვეთის ადგილებში წყალსა და წყალზე დამოკიდებულ ბიომრავალფეროვნებაზე. აღნიშნულ ინფორმაციის, საჭიროების შემთხვევაში თან უნდა ახლდეს, შესაბამისი შემარბილებელი და/ან საკომპენსაციო ღონისძიებები;
  - 3.6 პროექტის განხორციელებით ჰაბიტატებზე მოსალოდნელი ზემოქმედების საკომპენსაციოდ, მშენებლობის დაწყებამდე, სამინისტროში წარმოდგენილ იქნას საკომპენსაციო ღონისძიებების გეგმა შესათანხმებლად. აღნიშნულ გეგმაში ასახულ უნდა იქნას, სათანადო კვლევებზე დაყრდნობით მომზადებული ინფორმაცია იმ ჰაბიტატების თაობაზე, რომლებიც ზემოქმედებას (განადგურება, დეგრადაცია, ფრაგმენტაცია) დაექვემდებარება და იმ ცხოველთა სახეობებზე, რომლებიც გვხვდებიან მითითებულ ჰაბიტატებში და მათზე შესაძლო ზემოქმედებაზე;
  - 3.7 მშენებლობის დაწყებამდე, მონიტორინგის გეგმაში უნდა აისახოს შემარბილებელი ღონისძიებების ეფექტურობაზე დაკვირვების საკითხები,

საჭიროების შემთხვევაში დამატებითი შემარბილებელი და/ან საკომპენსაციო ღონისძიებების განსაზღვრა/განხორციელების მიზნით;

- 3.8 მშენებლობის დაწყებამდე, საპროექტო დერეფნის ის ნაწილი, რომელიც გადის სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე, უზრუნველყოს ტყის ფონდის მართვის უფლების მქონე შესაბამის ორგანოსთან შეთანხმება. ვინაიდან, ეგხ-ს საპროექტო დერეფნიდან (პოლიგონური shp-ფაილები) 5154 კვ.მ. – 425 კვ.მ, ხოლო 12694 (ხაზობრივი shp-ფაილები) გრძივი მეტრიდან - 623 გრძივი მეტრი, „სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების დადგენის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2011 წლის 4 აგვისტოს №299 დადგენილებით დამტკიცებული სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების მიხედვით, მდებარეობს სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ ტყის ფონდში;
  - 3.9 სამშენებლო სამუშაოების დაწყებამდე მოამზადოს და სამინისტროში წარმოადგინოს საკვლევი ტერიტორიის თანამედროვე გეოდინამიკური პროცესებისა და მოვლენების გავრცელების რუკა, სადაც ასახული იქნება ის სენსიტიური უბნები, რომლებიც მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პერიოდში ყველაზე მაღალი რისკის მატარებლები არიან. ყოველი კონკრეტული უბნისთვის შეიმუშაოს უსაფრთხოებისთვის საჭირო შესაბამისი შემარბილებელი და პრევენციული ღონისძიებები და წარმოადგინოს სამინისტროში განსახილველად;
  - 3.10 მშენებლობის დაწყებამდე სამინისტროში წარმოადგინოს შეცვლილი 7 საყრდენის ადგილზე ხელბურღით გაყვანილი 7 (NN 138-144) ჭაბურღილის კოორდინატები;
  - 3.11 გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების სხვა პირზე გადაცემის შემთხვევაში გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გადაცემა განახორციელოს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ დადგენილი წესით;
  - 3.12 ეგხ-ს სამშენებლო სამუშაოების დაწყება და ეგხ-ს ექსპლუატაციაში გაშვება აცნობოს სამინისტროს.
4. ბრძანება დაუყოვნებლივ გაეგზავნოს შპს „ენერგოტრანსი“-ს;
  5. ბრძანება ძალაში შევიდეს შპს „ენერგოტრანსი“-ს მიერ ამ ბრძანების გაცნობისთანავე;
  6. ეს ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს ზემდგომ ადმინისტრაციულ ორგანოში-საქართველოს მთავრობაში (თბილისი, ინგოროყვას ქუჩა N7) ან თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში (თბილისი, დ. აღმაშენებლის ხეივანი, მე-12 კმ. N6) მხარის მიერ მისი ოფიციალური წესით გაცნობის დღიდან ერთი თვის ვადაში.

ლევან დავითაშვილი

მინისტრი